Romanii din Bulgaria se pot imparti intr-un sector timocean, un sector dunarean (care se intinde de la raul Timoc si pana la litoralul Marii Negre) si un sector, in interiorul tarii si al Muntilor Balcani.

Asupra identitatii lor etnice, pentru oameni de buna credinta nu mai exista indoieli, daca tinem seama de rezultatele observatiilor mai vechi ale cunoscutului *Emanoil Bucuta* (1923) facute in lucrarea *Videnenii*, sau de cele mai recente, facute de etnologul roman *Virgil Nestorescu* (1993). Despre fratii nostri romani din Bulgaria, unele date le intalnim si in lucrarea *Romanii din Bulgaria*, de *Vlad Bejan si Ion Capreanu* (1998) si in *Note de calatorie si insemnari*, de *dr. Anatolie Macris* (2001). Merita sa mentionam ca despre identitatea de neam si de limba a fratilor nostri din zona Vidinului vorbesc si sociologii si lingvistii bulgari, ca sa nu mai amintim pe cunoscutul lingvist german *Gustav Weigand* (1892) care, la inceputul secolului trcut, a fost impresionat de calitatile acestei comunitati romanesti.

Incercan sa beneficieze de prevederile Tratatului de la Neuilly semnat de bulgari, s-au izbit de suspiciunile autoritatilor care i-au acuzat pe romani ca actioneaza «in directia instaurarii dominatiei romane pe malul drept al Dunarii» si mai mult, a intregului curs al Dunarii. Atmosfera creata minoritatii romane pe baza unor asemenea aberatii aparute in presa a dus la o serie de «drastice masuri punitive» indreptate impotriva romanilor, in special in comunele din zona Vidinului.

Incercarile facute in perioada interbelica, prin canale diplomatice, chiar la niveluri mai inalte, nici atunci cand au pornit de la principiul de reciprocitate, n-au avut calitatea de a ameliora prea mult situatia nici in zona Vidinului si nici a minoritatii romane din alte regiuni ale Bulgariei.

Cei mai multi romani sunt in zona Vidinului unde intalnim 50 de comune din care 30 sunt curat

romanesti. Alti multi romani traiesc pe malul drept al bazinului dunarean, pana la Ruse si apoi in sate din sudul Dobrogei, care au ajuns sub stapanirea bulgarilor, dupa Tratatul de la Craiova, incheiat in 1940.

Cu toate acestea numarul vorbitoarilor de limba romana din tara vecina este astazi dupa datele oficiale, foarte mic, scazand de la 96 000 inregistrat la inceputul secolului, la 16 000 in 1934 si la 2 700, dintr-o statistica mai recenta. Explicatiile acestui mod, cel putin « misterios », de scadere a numarului romanilor din Bulgaria ni-l da un reprezentant al «Asociatiei Vlahilor» din Vidin care, printre altele, semnaleaza faptul ca in multe zone s-au inregistrat cazuri de presiuni din partea autoritatilor bulgare, care-i obliga pe vlahi sa-si ascunda adevarata identitate.

Atitudinea ostila a bulgarilor fata de fratii nostri valahi ne surprinde, cu atat mai mult cu cat, noi, romanii, le-am fost intotdeauna apropiati si am acordat sprijin si ospitalitate revolutionarilor lor, in secolul trecut. De asemenea, din istoria propriei lor tari, ar trebui sa retina ca valahii i-au dat pe cei doi frati, *Petru* si *Asan* (1185) si, mai ales, pe *regele Ionita*, sub domnia (1197 – 1207) caruia Imperiul valaho-bulgar a inregistrat o frumoasa perioada de inflorire.

Romanii din tara, in general, preocupati de soarta fratilor lor de peste Dunare, obtinusera de la otomani dreptul de a intretine pentru acestia biserici si scoli romanesti. Asa se face ca in Bulgaria, la Sofia, a fost infiintat un liceu romanesc, in care, in perioada interbelica sia-u facut studiile secundare un mare numar de romani din Timocul bulgaresc sau din alte zone ale tarii vecine. Acest liceu, dupa 1944, ca si alte scoli cu limba de predare romana, au fost desfiintate. (n.n. la Sofia si-au reluat dupa 1990, cu pretentia ca li se acorda romanilor dreptul la educatie in limba materna, asa zisele cursuri de limba romana care se predau insa ca si limba straina, o data sau de doua ori pe saptamana !) Cu toate acestea romanii si-au pastrat constiinta identitatii de neam. (n.n. asa cum o releva si studiile etnografice intreprinse de Academia Romana in colaborare cu Academia Bulgara, vezi ***dr. Monica Budis***, *Romanii de pe Valea Timocului Bulgaresc* , Ed. Militara, 2001, aparut sub egida Fundatie Nationale pentru Romanii de Pretutindeni).

Acest lucru este cu atat mai important cu cat, dupa cele mai multe statistici, in Bulgaria «traiesc astazi intre 1 million si 2 milioane de romani, reprezentand ca importanta a doua minoritate, dupa cea turca ».

Din pacate Constitutia bulgarilor nu recunoaste nici o minoritate, ceea ce si explica tendinta autoritatilor de a le ignora pe cele existente si de a le nesocoti interesele.

Or, acum, cand nici unii nici altii nu mai suntem vasali unor regimuri totalitariste, putem considera ca a sosit timpul ca problema minoritatilor sa capete o rezolvare asa cum se impune. Romania trebuie sa o ceara si s-o impuna.

* Material preluat din lucrarea “Romanii din jurul Romaniei” coordonata de prof. Dr. Doc. Ion Gherman, Ed. Vremea, Bucuresti 2003.